

De Ghestem-conventie? Nooit van gehoord meneer.....

Joost Prinsen ontmoet Pierre Ghestem

Pierre Ghestem (Lille, 1922) werd in 1947 wereldkampioen dammen. In 1956 maakte hij deel uit van het Franse team dat wereldkampioen bridge werd. Beide sporten verrijkte hij met theorie. Hij is waarschijnlijk de briljantste denksporter die de wereld deze eeuw heeft gekend. Ghestem woont met zijn vrouw in een kleine woning in een buitenwijk van Lille. Namens IMP mocht ik (J.P.) met hem spreken. Van een geordend gesprek was eigenlijk geen sprake. Ghestem nam het woord en stond dat nauwelijks meer af. Vandaar dat ik dit interview aan u presenteer in de vorm van een monoloog.

Ghestem: "In 1948, ik was toen al een jaar wereldkampioen dammen, speel ik een demonstratiepartij. Een tijd-waarnemer zou de notatie verzorgen. Op een gegeven moment vraag ik: 'hoeveel zetten heb ik gespeeld?' Hij zegt: 'u hebt zojuist uw vijftigste zet gedaan.' Dus ik ga rustig denken over de stelling. Even later wordt de partij voor mij verloren verklaard: tijds-overschrijding! Ik had pas 49 zetten gedaan. Maar het was mijn schuld niet meneer; die waarnemer was verantwoordelijk. Mijn protesten haalden niets uit, ik kreeg de nul."

"Waarom vertel ik u dit? Omdat het de eerste partij was, verstaat u mij, de eerste partij die ik in mijn leven verloor. Terwijl ik toch al een jaar kampioen was. Maar goed, de lezers van uw tijdschrift zijn niet geïnteresseerd in dammen maar in bridge. Onthoudt u overigens dat tijdschrift in het Frans *magazine* betekent en niet, zoals u mij door de telefoon zei *magasin*. Un magasin is een winkel, die zaken moet men niet door elkaar halen.

Bridge dus, de bieding. Wat wilt u met uw bieden eigenlijk bereiken meneer? Het juiste eindcontract, zegt u. Heel goed. U krijgt van mij een verdeelde hand met achttien punten en een vijfkaart schoppen. Dat is mooi. Uw partner opent 1♠, nog mooier. Stel, u bent een wetenschappelijke speler en u

begint dus uw serie replaybiedingen. U legt aan in 6♣ en na de start legt u uw kaarten op tafel. In de kaart van de leider is niemand geïnteresseerd, want dankzij zijn brave antwoord op uw vraagbodjes, is die kaart al bekend. De verdediging kan praktisch met glazen kaarten gevoerd worden.

Antwoordt u mij: bent u daar gelukkig mee, meneer? Ah juist, u bent een natuurlijke speler, u speelt niet wetenschappelijk. Akkoord, u krijgt dezelfde hand en weer opent uw partner 1♠. U doet een forcing bod en nog een forcing bod, u cuet, u vraagt azen en u merkt dat ♦A buitenboord zit. Geen nood, want u hebt ♦H. In uw hand is het slem honderd procent. Helaas mag u niet spelen, maar uw partner. Er wordt ruiten gestart door uw heer heen. U bent afhankelijk van het goedsitten van de aas. En ineens is een honderd procent slem een vijftig procent slem geworden. Bent u daar gelukkig mee? Natuurlijk niet.

Ik zal u zeggen wat ik verwacht van een biedsysteem: a) het juiste eindcontract, b) in de juiste hand gespeeld, c) over die hand moet bij de tegenstanders zo weinig mogelijk bekend zijn. Een dergelijk systeem heb ik helemaal uitgewerkt, kant-en-klaar op papier, wacht, ik pak het er even bij. Giselle, waar zijn mijn bridgepapieren? Ik kan hier in huis nooit iets vinden meneer. Wacht, hier heb ik ze. Kijk, in het geval dat wij zojuist bespraken zou

ik als uw partner 1♦ openen, u zegt dan 1♥ om uw schoppen aan te geven, want als u 1♠ biedt geeft dat natuurlijk harten aan. Hoezo te moeilijk? Helemaal niet te moeilijk. Harten in plaats van schoppen en schoppen in plaats van harten, dat is toch niet zo moeilijk.

Weet u wat moeilijk is? Dammen, dat is moeilijk. Ik leerde het spel als kind gewoon op straat van vriendjes. Al na een jaar was ik kampioen van Noord-Frankrijk. Toen ik vijftien was stuurde men mij naar Parijs om tegen de sterke meesters te spelen. Ik versloeg hen. Toen mocht ik aantreden tegen de wereldkampioen, de grote Raichenbach. Ik dwong hem remise af. Daarna ben ik me in het spel gaan verdiepen, thuis op mijn kamertje. Ik ontwikkelde ideeën en theorieën. In de oorlogsjaren speelde ik veel met een vriend van me, van Schoube, toch een sterke meester. Ik gaf hem iedere partij een schijf voor. Dan moet je tijdens de partij steeds de enige voortzetting kiezen die niet tot verlies leidt. Razend moeilijk. Zo heb ik geleerd om niet te verliezen. Dat is me later bij de strijd om het wereldkampioenschap goed van pas gekomen.

slechtste bod ter wereld

Waar waren we gebleven? Juist, de bieding en niet te moeilijk, begrijp ik. Laten we het dan eens met elkaar hebben over het slechtste bod ter wereld. U krijgt van mij:

♠ A 9 x x ♥ x x x ♦ V x ♣ V x x x

Uw partner opent 1♦, ja ja, uw systeem, alles echt. Rechts komt 1♠, wat biedt u nu? 1SA, als ik het niet dacht. Het is vreselijk meneer, echt een verschrikkelijk bod. Natuurlijk kan 1SA het juiste eindcontract zijn, maar dan wel in mijn hand gespeeld. Zelfs als ik twee kleine schoppentjes heb kan ik de start nog beter naar me toe krijgen. Waarom? Omdat links van mij iets als: HVBxx van schoppen zit en rechts dus 10x. Schoppenheer wordt gestart, ik leg de aas. Als rechts nu de tien bijspeelt, promoveert de negen op tafel. Houdt rechts zijn tien vast, dan blokkeert de kleur. Dat ziet toch een kind. U kunt toch bridgen, zei u. Maar helaas, ik mag 1SA niet spelen want u hebt al met uw bod de poten van onder mijn stoel geschopt. Een gruwelijk bod dat 1SA van u en helaas een bod dat de halve wereld doet. Wat gaan we hier aan doen? Een goede vraag: WAT GAAN WE DOEN? Het is zo eenvoudig meneer: u dubbelt; dat vraagt mij om 1SA te bieden. Nee nee, ik speel geen negatieve dubbels. Ik inviteer de kleuren en speel in veel

situaties transfers. Ik heb bijvoorbeeld ook een methode ontwikkeld om Jacoby te laten volgen op Stayman om zo de tweede vierkaart te vertellen.

4-3 fit hoog

Een ander simpel gevalletje, maar sterk verwaarloosd in het Acol-systeem: de 4-3 fit hoog. Misschien ook aardig voor uw blad, voor uw magazine, heel goed meneer.

Stel dat van harten Hxx op tafel ligt en u hebt in die kleur: Axxx. Hoeveel hartenslagen hoopt u te maken in een sans atout-contract? Drie? Dan bent u een gelukkig mens want u hebt de kansberekening niet aan uw kant. Maar stel nu dat harten troef is, dan maakt u vier, misschien wel vijf slagen in die kleur. Natuurlijk moet er dan aan bepaalde randvoorwaarden voldaan worden, maar Acol onderzoekt de mogelijkheden niet of nauwelijks. Men biedt zuchtend 4♥: 'dan maar in de 4-3 fit'. Maar bij mij is 4♥ in zo'n geval een positief bod met goede maakkansen.

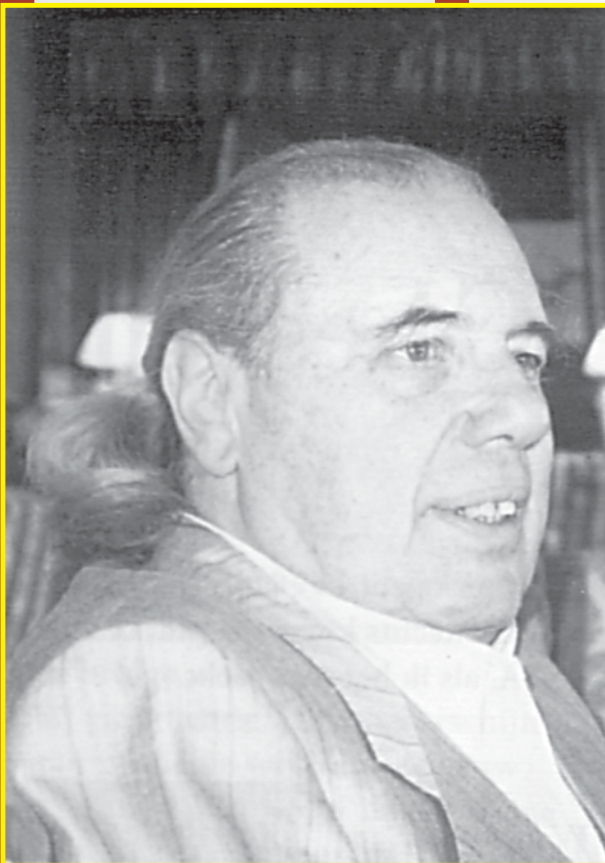
Een voorbeeld. In het biedverloop 1♣-1♥ (= schoppen), betekent 2♦ een driekaart schoppen mee. Let wel dat beide bieders de schoppenkleur nog niet genoemd hebben. Een gegeven dat ons later in de bieding nog van pas kan komen. Ik heb alles hier uitgewerkt in mijn papieren: ik zoek nog een uitgever. Ik kan u hier natuurlijk niet al mijn ideeën geven, want, wie weet, publiceert u ze straks onder uw eigen naam. Dat is me vaak genoeg gebeurd. Dat ik mijn theorieën soms in een iets gewijzigde vorm onder een andere naam terugvond. Nog onlangs besprak ik een aantal van mijn conventies met een bevriende expert.

Niet lang daarna lees ik een artikel van diezelfde expert, nee nee ik geef u zijn naam niet, met al mijn ideeën erin verwerkt! Ik heb hem nog opgebeld: 'Waren dat niet mijn conventies?', vroeg ik. Ja, dat gaf hij wel toe, maar bij het schrijven van het artikel was onderweg mijn naam in het ongerede geraakt. Jaja.

Of ik de Ghestem-conventie nog speel? Ik weet niet waar u het over heeft meneer. Mijn naam is Ghestem. Tweekleurenhanden zegt u? Aha wacht, u bedoelt waarschijnlijk Micheals. In het buitenland, bijvoorbeeld in Engeland, zie ik altijd Micheals op de systeemkaarten staan. Heet zoiets dergelijks in uw land Ghestem? Dat is bijzonder vriendelijk van uw landgenoten.

Sijbrands

Ik heb trouwens meer vriendelijkheid vanuit Nederland ondervonden. De grote Zijbrands, zegt de naam u iets? Juist, de beroemde wereldkampioen dammen. Een aantal jaren geleden was hij hier meneer, in dezelfde kamer, en hij zegt mij: 'Meneer Ghestem, uw ideeën hebben mede de grondslag gelegd voor de moderne damsport!' Dat heeft mij een grote bevrediging geschonken meneer. Dat een groot speler, niet zomaar een dammer, met alle respect, maar een waar kampioen de waarde heeft onderkend van wat ik als jonge jongen op mijn kamertje heb zitten uitdokteren. Dat heeft mij een diepe bevrediging geschonken. Laten we eerlijk zijn: het ontbreekt in de bridgesport zo vaak aan respect voor de kampioenen. Dat betreurt ik. Niet dat ik er zelf zoveel last van heb gehad, maar ik was dan ook wereldkampioen in meerdere disciplines. Terwijl ik ook op niveau geschaakt heb. Jazeker! In '44 heb ik mijzelf dat spel geleerd. Alles moest ik ontdekken, de waarde van een vrijpion, de zwakte van een dubbelpion, noem maar op. Datzelfde jaar al deed ik mee aan het schaakkampioenschap van Noord-Frankrijk met allemaal meesters en sterke hoofdklassers. Ik werd vierde. Maar weet u wat het is met dat schaken? Als je van een stelling de hoofdvarianten hebt onderzocht, dan heb je die stelling meestal wel onder de knie.

Bij bridgen is dat helemaal niet zo: iedere hand kan helemaal uitgeanalyseerd worden, dat bent u toch met mij eens? Maar bij dammen zijn de varianten zo diep en zo wijdvertakt, dat valt niet door te rekenen. Van alle denksporten is dammen de mooiste. Ja meneer, dammen is het allermooiste. Zeer goed voor de ontwikkeling van de jeugd. Ik was een erg nerveus kind, maar door het dammen ben ik tot rust gekomen. In '47 ben ik dan wereldkampioen geworden. Helaas moest ik spoedig daarna de damsport vaarwel zeggen. Mijn moeder had hulp nodig in de kaashandel; wij hebben hier in Lille altijd in de kaas gezeten. En hoe was het vroeger: die damtoernooien duurden drie-vier weken. Zolang kon ik niet van huis. Nee, er viel ook niets in te verdienen. Hooguit soms met een paar simultaanssessies. Met bridge heb ik helemaal nooit een cent verdiend. Spelen om geld? Niet mijn stijl meneer, niet mijn stijl.

Bacherich

Kijk, bij bridge had je korte toernooien, weekendtoernooitjes en zo. Ik heb mij dat spel in '47 eigen gemaakt. In datzelfde jaar ben ik begonnen met de ontwikkeling van mijn systeem. In '48 ben ik met Bacherich gaan spelen, hij komt ook uit Lille. We werden datzelfde jaar nog kampioen van Frankrijk. Een ijskoude kerel die Bacherich. Bleef onder alle omstandigheden kalm. Misschien niet de allergrootste kampioen, maar dat gaf niet. Want twee wereldkampioenen in één partnership, dat werkt meestal niet. Heb je drie vedetten in een team, dan kun je ze het best over drie paren verdelen. Neem de Italianen indertijd. Garozzo was briljant, Forquet solide en Belladonna had van alles een beetje. Maar die heren hadden wel een captain, Perroux. Hij maakte er een team van. Frankrijk heeft nu ook een aantal briljante spelers, maar bij het laatste EK werd niet gepresteerd. Dan vraag ik me af: doet de non playing captain zijn werk wel goed?

Zelf heb ik zeker nog ambities. Ik zou graag het wereldkampioenschap spelen in Albuquerque, samen met de Pool Martens. 'Jouw ideeën spreken me aan,' zei hij. 'Ik zou graag met je samen-

spelen.' Ja, die Polen tutoyeren snel. Maar ja, hij is geen Fransman, dus onze bond wil niet betalen. Afwachten hoe dat afloopt.

De Ghestemconventie speel ik niet meer. Wel een variant. Bij voorbeeld: na 1♣ rechts, is 1SA twee kleuren hoog; 2♠ de hoogste kleuren zonder schoppen, en 2SA de niet aanliggende kleuren. Jaja Giselle. Op die manier reserveer ik het 3♣ bod voor de echte klaveren, want die klaveropening van de tegenstander stelt op klavergebied natuurlijk niets meer voor tegenwoordig.

Met afspeeltechniek houd ik me ook bezig. Ik analyseer de spellen uit de tijdschriften. Geef mij een bridgetijdschrift en ik haal er analysefouten uit. Zelf componeer ik ook wel handjes. Hier heb ik een aardig gevalletje:

	<p><i>dummy</i></p> <p>♠ H B 7 5 ♥ 9 x ♦ H 9 x ♣ B 10 x x</p>
<p>♠ A V 4 ♥ x x x ♦ A V 10 x ♣ V x x</p>	

Links hoort u 1♥, rechts 1♠, links 1SA, rondgepast. Uw partner start een kleine ruiten, klein op tafel, de tien bij u. Wat speelt u na? Een harten door sterk naar zwak? Ik niet. Want dan krijgt de leider gelegenheid zijn lengteslagen te ontwikkelen. Ik leg schoppenvrouw op tafel, daarna is het contract niet meer te maken. Wacht, ik geef u de vier handen:

<p>♠ 9 6 ♥ A V B 10 x ♦ 8 x x ♣ A H x</p>		<p>♠ H B 7 5 ♥ 9 x ♦ H 9 x ♣ B 10 x x</p>
<p>♠ A V x ♥ x x x ♦ A V 10 x ♣ V x x</p>		

Dummy mag ♠H nemen, maar daarna

komt de verdediging altijd aan zeven slagen. Niet al te moeilijk, dit geval. Jaja Giselle, ik kom er aan; mijn vrouw heeft het eten klaar geloof ik. Het volgende handje is lastiger meneer. U krijgt van mij:

♠ V 10 x
♥ B 10 9 8
♦ A x x x
♣ V x x

U bent zuid. Rechts van u wordt ruiten geboden, links harten, beide tegenstanders ontkennen een vierkaart schoppen en daarna gaat het snel naar 6SA. Bij het azenvragen heeft links één aas aangegeven. U mag starten, wat kiest u en waarom? Hartenboer, geeft niets weg? U hebt gelijk meneer, behalve het contract, geeft ♥B niets weg. Mijn benadering is een andere. Ik zeg: als de leider twaalf slagen heeft, dan doet mijn start er niet toe. Maar heeft hij er elf, dan moet de twaalfde slag waarschijnlijk uit een dubbele dwang komen. Schoppen-harten tegen mij, schoppen-klaveren tegen mijn partner. Mijn start is er op gericht om de verbinding voor die dwang te verbreken. Ik leg ♠10 op tafel en als ik aan slag kom met ♦A speel ik waarschijnlijk schoppen door. Wacht, ik schrijf het hele spel even op:

<p>♠ x x x ♥ H V x x ♦ x x ♣ A V x x</p>		<p>♠ A H 9 ♥ A x x ♦ H V B 10 ♣ H x x</p>
<p>♠ V 10 x ♥ B 10 9 8 ♦ A x x x ♣ 10 x</p>		

Oost speelt dus 6SA. Bij een hartenstart komt hij via een dubbele dwang aan twaalf slagen, maar bij een schoppenstart niet. Ik hoef ♦H niet eens meteen te nemen, ♦V trouwens ook niet. En als ik u een plezier doe laat ik ♦B ook lopen. Zelfs dan maakt u het niet.

Een mooi spel, hoewel, dammen is natuurlijk mooier. Ja Giselle, we zijn klaar." □